

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

Sectio Qvarta. An, ut propositiones damnatæ impunè doceantur, aut
impunè practicentur, satis sit, ut sumantur aliter, ac jacent?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

Navar. pag. 214. citans Navarrum, Dianam, Grana-
do, Hurtado de Mendoza, sive negantem
Grana. cum M. de Prado cap. 3. de Leg. qu. 12. &
Merd. Mastr. qu. 6. art. 5. cum plerique T.T. nil,
M. Mar- inquam, prodest, quia in nostro casu num-
tin. quam cedit finis. Potest autem in legibus
Mastr. prohibentibus aliquid indifferens, & non
declarativis objecti ex se mali, cessare aliunde
de finis, vel quia legislator tollat legem, vel
quia præponderat aliud bonum, vel quia
puræ leges humanæ, ceteri Pontificæ, cum
non sint institutæ in perniciem, sed in salutem,
non obligant in extrema necessitate, & quoties
adest gravissima difficultas.

N. Ad confirmationem videri potest P.
63. Moya, qui optime probat abolitionem declaratam
P. Moy. pro omni casu illicitam, esse invalidam;
M. Mar. quod etiam præstat M. Mart. de Penit. in Tr. de Confess. Sacramentali qu. 3. dub. 1. §. 3. pag. mihi 664. Adde nihil contra-
re nobis; vel enim est illicita, quia vetita, vel vetita,
quia declarata ex se illicita? Si primum, nil contra me: si secundum, dico,
ut dicunt ferè omnes, etiam in tante periculo salutis
æternæ non posse Confessionarium conficere de dolore
penitentis imperium penitenti absenti abolitionem,
quamvis non imperiata in æternum periturus sit; quia
talis absolutio declarata est a Papa ex se illicita,
adeoque pro omni casu illicita. Hinc nostra
sententia dicta paritate potius firmatur, quam
infirmitur. Lege P. Moyam, à quo plus doctrinæ
hauries, vel in una tantum quaestione, quam ab
integra alicujus disputatione.

N. Ad aliam confirmationem dico, quod tò
64. pro nunc, aut interea, non significat legem, seu
declarationem Papæ, utpotè infallibilem, non esse
æternam, est enim æterna; sed significat, quod si
detur casus, ut tollatur ab illis scandalum, tunc non
erunt damnatæ. Ita si Papa det de novo Mendican-
tibus privilegiū, ut possint absolvere ab omni casu
Episcopis reservato, (de quo fusi tractat M. Passerinus
2. qu. 187. tom. 2. à n. 122. & fusi à n. 364.)
M. Pass. tolleretur à damnatæ scandalum, quod nunc
est intrinsecum damnatæ; opinio enim asserens
Mendicantes posse absolvere à casibus reservatis
ab Episcopis, est intrinsecè scandalosa. Lege P. de
la Fuente disp. 1. n. 23. & qu. 15. & 16. per totam,
P. de la & n. 117. & nos alibi.

P. de la
Fuente.

An, ut propositiones damnatæ impunè doceantur,
aut impunè prædicentur, satis sit, ut sumantur
aliter, ac jacent?

SUMMARIUM.

Ratio dubitandi, n. 65.
Dignissima M. Godoy animadversio pro damna-
tarum Interpretibus, n. 66.
Ut damnatæ sine excommunicatione doceri possint,
necessaria, & satis mutatio, quæ rationem
scandali aut heresis, ob quam damnatæ est,
amittat, n. 67.
Ut sine culpa prædicetur, non satis ut amittat
id, ob quod damnatæ est, sed necesse, ut nul-
lam aliam acquirat, immo ut certo solida ra-
tione probetur, n. 69.
Docens damnatam magis scandalosam, an in-
curreret excommunicationem? n. 70 ad 74.
Ut opinio sit morum regula, non satis, ut scan-
dalosa, non sit; necesse ut sit certo probabilis,
n. 72.
Prædicans scandalosam peccaret in jus nature,
& Pontificium, ibid.
Nullam incurrit censuram laborans invincibili
ignorantiâ, n. 75.
An laborans ignorantia invincibili incurrat pœ-
nas? ibid.
Laborans vincibili utraq; incurrit, ibid.

Hanc quaestionem nullus, quem vide-
rim, sive ex illis, qui damnatas ab
utroque Alexandro, sive qui damnatas ab
Innocentio explicant, in disputationem vo-
cat, cum tamen, me iudice, sit omnium
pernecessaria. Vel enim, ne incurratur ex-
communicatio intimata docentibus damna-
tas, satis est, ut sumantur aliter, ac jacent,
ita ut satis sit quælibet mutatio, vel non?
Non primum, ut constabit; ergo secun-
dum: si autem secundum, eò ipso assignari
debet, quanta mutatio necessaria, & satis sit
ad hoc, ut à docentibus non incurratur ex-
communicatio. Idem dico de prædicanti-
bus, assignanda enim erit quæ, & quanta
mutatio necessaria, & satis sit, ut à prædi-
cantibus non incurratur culpa mortalis. Di-
xi hanc quaestionem à nullo agitari; nam P.
Arfdekin tom. 2. qu. 3. pag. 60. præcisè ait, dekin,
quod sicut satis esse potest una particula vi-
tiosa, ut prohibeatur, ita etiam, aliquâ ad-
jectâ, omisâ, aut limitatâ, fieri potest, ut
eadem damnatæ sit tota à se, vel à prohibi-
tis diversa.

Sed antequam progrediar, tradere volo N.
animadversionem maximè tenendam ab 66.
illis,

illis, qui damnatarum expositioni elaborant, & eam didici à Doctissim. & Illustrissim. M. Godoy Episcop. M. Godoy tom. 3. in 3. p. d. 53. n. 32. 33. 34. & n. 151. qui ait: *Dupliciter ali- quid damnari posse ab aliquo Concilio, (vel à Papa) nempe ex primariâ intentione, vel per quamdam extensionem, quia scilicet estimatur cum principali errore connexum: mens Con- ciliij, quoad ea, quæ priori modo damnat, ve- nanda est ex errore Hæreticorum, (aut Catholi- corum malè opinantium) ad quem anathe- matizandum est congregatum; quoad ea autem quæ damnat secundo modo, non ex illo principio, sed ex alijs est accipiendum.* Hæc M. Godoy. Quod bene tenendum ab Interpretibus dam- natarum, ne asserant diversam aliquam à damnatâ, non esse damnatam, quia est ali- quo modo diversa; potest enim esse per ex- tensionem damnata, quatenus continet idem, aut maius scandalum, etsi directè damnata non sit. Et ut hoc magis pateat, utor pari- tate, quam trahit idem M. Godoy: Triden- tinum sess. 6. de Justific. cap. 7. ut damnet errorem Hæreticorum dicentium nos justi- ficari formaliter per solam meritum Chri- sti D. imputationem, utitur his verbis asser- tivis, *Justitiam nobis intrinsecam esse unicam causam formalem nostræ justificationis.* Ecce si purus Hæreticorum error esset refutandus, satis si dixisset, *justitiam nobis intrinsecam esse causam formalem nostræ justificationis,* nec necesse erat addere tò unicam; nam si Hæretici negabant nos per quid intrinse- cum justificari, multo magis negabant nos per duas formas intrinsecas justificari: addi- dit autem tò unicam, ut præcluderet alium errorem eorum, qui fortè dicturi erant, nos justificari non tantum per habitum gratiæ, aut charitatis, (qui, si realiter distinguuntur, ut docuimus, differenti modo justificant) sed etiam per habitum fidei, spei, & virtu- tum moralium infusarum: ita dico ego, quod ut quis scitè interpretetur damnatas, considerare debet non tantum earum verba, sed etiam scandalum, finem Pontificis, & similia.

N. 67. Dico primò: Ut aliqua ex damnatis possit absque eo quod incurrat excommunicationem à Decretis Pontificijs intimata docenti- bus, disputantibus, edentibus, &c. non satis est quælibet mutatio, seu ut sumantur aliter, ac jacent; sed necessaria, & satis est talis mutatio, quâ posita amittat eam ratio- nem scandalij, (idem dico de ratione hæresis, temeritatis, falsitatis, &c.) ob quam damna- ta est.

N. 68. Dico secundo: Ut autem sine culpâ præ- dicetur, non satis est, ut amittat eam ratio- nem.

nem scandalij (hæresis, temeritatis, &c.) ob quam damnata est, sed necesse omnino est, ut nullum aliud scandalum (hæresim, temeritatem, &c.) acquirat; immò necesse omnino est, ut gravi, & solidâ ratione ejus verosimilitudo, seu probabilitas fundetur.

Nota propositionem damnatam quadru- N. pliciter mutari posse; primò, ita ut retineat 69. idem scandalum propter quod damnata est; ex gr. hæc 39. *Licet tam heredi, quam legatario occidere injustè impediens, ne hereditas adea- tur, aut legata solvantur*, si omittatur tò aut legata, adhuc retinebit, etsi mutata, idem scandalum: Secundò, ita ut amittat scan- dalum, ob quod damnata est, acquirat ta- men aliud longè maius, sed diversum; ex. gr. hæc 15. *Licet filio gaudere de parricidio in ebrietate à se perpetrato*, si tollatur tò in ebrie- tate, erit magis scandalosa; similiter si à 16. *Fides non cadit sub præceptum speciale*, si tolla- tur tò speciale, vel addatur generale, erit ma- gis scandalosa: Tertiò, ita ut amittat totam rationem scandalij, ob quod damnata est, & nullum aliud acquirat, non tamen sit pro- babilis, nec improbabilis: Quartò, ita ut, non tantum careat omni scandalo, & impro- babilitate, sed sit verè probabilis; talis est omnis opposita contradictoriè, aut contra- riè damnatis.

Prima pars primæ conclusionis probatur: N. Si ad fugiendam excommunicationem inti- 70. matam docentibus damnatas satis esset quæ- libet mutatio, sequeretur, quod datâ qua- libet mutatione, etsi non tollente scanda- lum, ob quod damnata fuit, posset quælibet ex damnatis impunè doceri: sed hoc est cer- tò falsum; quis enim dicet hanc, *Licet hære- di occidere injustè impediens, ne hereditas adeatur*, posset impunè doceri? Sequela pro- batur: quia hæc propositio non est, ut jacet, nam damnata est copulativa, adducta à no- bis est simplex. Ratio à priori est; quia in hac simplici adhuc continetur idem scanda- lum, quod continet damnata; ergo hanc docens incurret excommunicationem; ergo ne ea à docente incurrat, necessarium om- nino est, ut ita mutetur, ut non maneat idem scandalum, ob quod damnata est.

Secunda pars ejusdem conclusionis pro- N. batur: quia talis excommunicatio est ligata 71. tali scandalo: ergo ubi tale scandalum non est, non incurretur excommunicatio; ergo si per mutationem acquireret scandalum di- versum longè maius, & non retineret scan- dalum, ob quod opinio fuit damnata, do- cens non incurret excommunicationem. Ratio est; quia in his, quæ juris positivi sunt, non tenet paritas à minori ad maius, &c.

H ij ideo

ideo non valet, Percussioni Clericorum, quæ est minus peccatum, quàm perjurium, est annexa excommunicatio, ergo etiam perjurio, cum sit maius peccatum: ergo neque valet, Docens damnatam, quia scandalosam, incurrit excommunicationem, ergo etiam incurrit docens aliam longè magis, sed in diversa specie, scandalosam: non, inquam, valet, quia excommunicatio est ligata tali scandalo, non autem alteri maiori, dummodo diverso.

N. 72. Secunda conclusio probatur: quia illicitum omnino est assumere pro regulâ morum opinionem scandalosam, aut improbabilem, aut non probabilem, ex quocumque deinde capite illud scandalum, improbabilitas, vel non probabilitas proveniat: ergo ut aliqua opinio sine culpâ practicetur, non est satis, ut careat aliqua ratione scandalî, aut improbabilitatis, sed necesse est, ut excludat omnem rationem scandalî, & improbabilitatis positivæ, & negativæ, immo necesse est, ut sit positivè probabilis. Hoc nota, quod si aliqua damnata ita mutetur, ut amittat rationem scandalî, ob quod damnata est, & acquirat aliam specie diversam, & maiorem, practicans hanc opinionem magis, & diversimodè scandalosam, peccabit tantum peccato contra legem naturalem dictantem, nullum scandalorum assumendum pro regulâ morum; non autem peccato inobedientiæ contra præceptum Pontificium, cum tale præceptum respectu dictæ opinionis diversimodè, & magis scandalosæ non detur: contra qui practicaret damnatam à Papâ ut scandalosam, si mutatio non tollat illud idem scandalum, peccaret tum contra legem naturæ dictantem, nullum scandalorum assumendum in regulam morum; tum contra præceptum Papæ prohibens ejus praxim.

N. 73. Similiter nota, me dixisse, tum quod docens magis scandalosam, sed diverso genere scandalî, tum quod illam practicans, nec ille incurrit excommunicationem, nec iste peccabit contra præceptum Pontificium; non autem dixi, quod docens magis scandalosam non incurrit excommunicationem, & practicans non peccabit contra præceptum Pontificium: immò dixi, & dico, quod docens, præter peccatum inobedientiæ contra præceptum Pontificium, incurrit excommunicationem; (nam omnis excommunicatio maior præsupponit peccatum mortale contra præceptum latum à ferente excommunicationem maiorem,) & practicans peccabit mortaliter contra præceptum Papæ. Ratio est; quia licet, mutata specie, aut

genere, non valeat consequentia à minori ad maius, valet tamen, quoties maius est in eadem specie, quâ minus: ergo si aliquis reddat damnatam, magis in eadem specie scandalî, propter quam damnata est, scandalosam, & eam doceat, incurrit excommunicationem; & practicans peccabit mortaliter contra obedientiam Papæ debitam; nam tunc illud maius scandalum continet ipsam rationem scandalî, cui alligata est excommunicatio, & quæ à Pontifice est vetitas hinc qui doceret hanc, *Licet filio gaudere de parricidio perpetrato*, incurrit excommunicationem; & qui eam practicaret, peccaret contra obedientiam debitam Papæ; quia eadem continet eandem rationem scandalî, ob quod damnata est, licet maiorem, non tamen diversam; nam damnata ait: *Licet filio gaudere de parricidio à se in ebrietate perpetrato*: ergo si est scandalosum hoc dicere, multo magis erit dicere illud, omitendo tò in ebrietate: similiter, qui diceret, *Fides non cadit sub præceptum speciale, immo neque generale*, incurrit excommunicationem, quia docet ipsam damnatam, licet simul doceat aliquid aliud magis scandalosum, qui autem diceret, *Fides non cadit sub præceptum generale*, non incurrit excommunicationem, etsi doceret aliquid magis scandalosum, & magis falsum, quam qui puram damnatam; quia hæc, *Fides non cadit sub præceptum generale*, non continet hanc, *Fides non cadit sub præceptum speciale*, cui tantum est alligata excommunicatio. Denique nota, quod dixi de excommunicatione respectu docentis, dic de eadem respectu defendentis, edentis, disputantis, prædicantis. Hæc omnia de excommunicatione incurrendâ intelligenda sunt, nisi quis labore ignorantia invincibili; si enim laboret, nullam censuram incurrit, juxta doctrinam communem, quam tradit P. Suar. de Censuris, & cum eo sentiunt Navarrus cap. 23. & cap. 27. & ignorantiam invincibilem excusare ab incurrendâ, non tantum censurâ, sed etiam ab incurrendâ omni aliâ poena, etsi gravi, & extraordinariâ; probabile putat P. Sanch. lib. 9. de Matrim. d. 32. n. 21. & P. Dicastillo censet probabilissimam d. 9. de Matrim. dub. 9. n. 105. quod tamen non approbat Herinx tom. 2. d. 15. n. 29. immò Dom. Soto in 4. dist. 28. qu. 1. art. 2. vult ignorantiam, etsi vincibilem, excusare à censuris Prælatorum particularium: sed hanc doctrinam sine jure extendit Caram. lib. 4. Theolog. Moral. Fundam. n. 15. Corrella art. 3. qu. proœmiali dicens: Ab excommunicationis poenâ, cui multi cæteras censuras adscribunt, excusât, non tantum invincibilem

vincibilis, sed etiam vincibilis ignorantia; quam sententiam iterum docet in Dialysi à n. 440. referens pro eâ plures; demum n. 451. querit, quæ ignorantia poenæ excuset à poenâ, & ait ignorantiam invincibilem excusare à poenâ Ecclesiasticâ, non autem civili, quia illud statuit jus Ecclesiasticum, loquendo de poenis Ecclesiasticis, seu censuris; jus autem civile non statuit illud.

S E C T I O V.

Regula pro tollendo à damnatis scandalo.

S U M M A R I U M.

Regula de necessariâ mutationis qualitate, n. 76. Valde difficilis est ob summam damnatarum varietatem, ibid.

Quid sit materia propositionis, & quid attendendum, ut sciatur in quâ materia sit propositio? n. 77.

Quantitas saepe variat materiam, n. 78.

Non est idem propositionem esse in materiâ necessariâ, ac esse necessariam esse in contingenti, ac esse contingentem, n. 79.

Ut sciatur materia, præcindendum à copulâ; ut sciatur necessitas, aut impossibilitas, attendenda copula, ibid.

Ut simplex discernatur à compositâ, sola copula attendenda, n. 80.

Non omnis modalis est composita, n. 81.

Ut affirmativa distinguatur à negatîvâ, sola copula consideranda, n. 82.

Quid propositio simplex, composita, copulativa, disjunctiva, reâmplicativa, causalis, exceptiva, exclusiva, modalis? n. 83.

Modi, quos Moralis Theologia considerat, ib.

Regula discernendi contradictorias à contrariis, n. 84.

Inter compositas aliqua dicuntur exponibiles, n. 86.

Materia damnatarum non est contingens, n. 87.

Expono, quarum sit necessaria, quarum impossibilis, n. 88.

Nulla damnata contrariè opposita non damnata, est vera, n. 90.

Damnata, & non damnata, si sint contraria, possunt simul esse falsæ, n. 91.

Regula scandali tollendi est tradere contradictoriam damnata, immo contrariam affirmativam damnata negativæ in materiâ necessariâ, n. 93.

Scandalum damnatarum oritur nunc ex limitatione, nunc ex particulâ causali, &c. n. 95.

Passim exemplifico in totâ hâc sect. inductione damnatarum, n. 96. 97.

N. 76. **T** Radidi hucusque regulam generalem de qualitate mutationis necessariâ, & Tom. I.

sufficienti, ut damnata possit sine excommunicatione doceri, & sine peccato saltem inobedientiæ gravis contra præceptum Papæ, praticari: tradenda modò est alia regula de modo praticandi eam qualitatem mutationis necessariam: aliud enim est assignare regulam de qualitate mutationis necessariâ ad vitandam excommunicationem, & peccatum inobedientiæ contra præceptum Pontificium; aliud est assignare regulam de modo praticandi eam qualitatem mutationis; parum enim prodest scire qualiter mutanda sit damnata, nisi sciatur modus, quo possit haberi hoc qualiter. Difficultas autè oritur ex eo, quòd cum damnatæ sint inter se adeo diversæ; nam aliquæ sunt simplices, aliquæ compositæ; & inter compositas, aliæ copulativæ, aliæ disjunctivæ; aliæ exceptivæ, aliæ non exceptivæ; aliæ causales, aliæ non causales; aliæ exclusivæ, aliæ non exclusivæ; aliæ appellantes præcedentem, unde deductæ sunt, aliæ non appellantes; aliæ indefinitæ, aliæ continentes quantitatem; aliæ in hac, aliæ in illâ materiâ, quomodo, quæso, poterit facilè tradi regula de modo habendi qualitatem mutationis necessariam, & sufficientem, ut ea, quæ erat damnata, taliter mutata possit non tantum sine excommunicatione doceri, & sine culpa contra legem Pontificis, quinimò cum laude, & obedientiâ praticari? Cum ergo res valde pendeat à Dialecticæ principijs, aliqua mihi sunt ex eâ cursim notanda.

Primum est, licet subjectum per analogiam ad compositum naturale dici soleat materia, & prædicatum forma propositionis, attamen juxta Dialecticos per materiam propositionis venit ipsa realis habitudo talis prædicati cum tali subjecto; pro formâ venit ipsa propositio formalis versans circa eam habitudinem, & extrema: cum autem ea habitudo extremorum ad invicem possit esse necessaria, aut impossibilis, aut contingens, ita materia propositionis potest esse, vel naturalis, seu necessaria, vel impossibilis, vel contingens; quare, ut sciatur, in quâ materiâ sit propositio, consideranda sunt præcisè extrema propositionis, & nullo modo copula, sive affirmativa, sive negativa; atque adeo dux contradictoriæ, si constant iisdem extremis, sunt in eadem materiâ, ex. N. gr. Omnis homo est animal, aliquis homo non est animal; utraque est in materiâ necessariâ, nam homo est necessario animal. Hæc doctrina est vera, quoties quantitas non mutat materiam propositionis; nam aliquando mutat quantitate mutatur materia

H iij teria